IDEAL, DEMNITATE ȘI RESPONSABILITATE. RIDICAREA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE LA RANG DE PATRIARHIE

Arhim. Policarp CHIȚULESCU[1]

Cuvinte-cheie: *Patriarhia Română*; *Miron Cristea*; *fotografie*.
Keywords: *Romanian Patriarchate*; *Miron Cristea*; *photography*.

Rezumat: *Noua configurație teritorială și administrativă a României survenită după Primul Război Mondial și Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 a creat cadrul unei dezvoltări a vieții sociale și religioase fără precedent. După încoronarea primilor suverani ai României Mari* (*15 octombrie 1922*) *a avut loc învestitura primului patriarh al României, Miron Cristea. Noul statut de Patriarhie dobândit de Biserica Ortodoxă Română îi conferea prestigiu și se fundamenta pe vechimea creștinismului și numărul mare de creștini ortodocși din țara noastră.*

Momentul festiv al învestiturii și instalării întâiului patriarh (*1 noiembrie 1925*) *a mobilizat toți factorii decizionali ai timpului și un număr impresionant de participanți. Cea mai grandioasă ceremonie petrecută în București la începutul secolului al XX-lea a fost surprinsă în imagini, în cea mai mare parte, rămase inedite, de renumitul fotograf Iosif Berman. Alături de personalitățile participante pot fi observate și unele clădiri dispărute azi sau care și-au pierdut înfățișarea inițială, fapt care sporește valoarea documentară și memorială a acestor fotografii.*

Abstract: *The new territorial and administrative configuration of Romania that occurred after the First World War and the Great Union of December 1, 1918 created the framework of an unprecedented development of social and religious life. After the coronation of the first sovereigns of Greater Romania* (*October 15, 1922*), *the investiture of the first Patriarch of Romania, Miron Cristea, took place. The new status of Patriarchate acquired by the Romanian Orthodox Church gave it prestige and was based on the antiquity of Christianity and the large number of Orthodox Christians in our country.*

The festive moment of the investiture and installation of the First Patriarch (*November 1, 1925*) *mobilized all the decision-makers of the time and an impressive number of participants. The most grandiose ceremony that took place in Bucharest at the beginning of the twentieth century was captured in images, most of them unpublished, by the renowned photographer Iosif Berman. Along with the participating personalities, some buildings that have disappeared today or that have lost their original appearance can also be seen, which increases the documentary and memorial value of these photographs.*

1. Biblioteca Sfântului Sinod; e-mail: perepolycarpe@gmail.com

Viața urbană prezintă avantaje, dar și provocări. Încă de acum aproape un secol se considera de cercetătorii români că un orășean este mai expus sedentarismului, bolilor cronice și psihice. Viața urbană era privită prin prisma condițiilor artificiale de trai pe care le oferă contextul urban, în comparație cu satul în care omul își desfășura viața într-un mod mai sănătos. S-ar putea ca această viziune să nu fie lipsită de adevăr. Orașul îi oferă cetățeanului nenumărate posibilități și activități, întâlniri cu mii de oameni care de fapt îl obosesc, îl plictisesc și îl stresează, am zice noi. „*Pe strada unde s-a născut sau trăiește nu cunoaște cum trebuie pe nimeni. Sistemul Block-house-urilor a aglomerat lumea fără să intensifice relațiile* [...] *deși trăiește într-un furnicar de oameni, orășeanul se simte mai singuratec ca oriunde* [...] *într-o lume atât de variată și veșnic flotantă care poate ascunde lesne pe om în anonimat și într-o puzderie pestriță de ispite, care ademenesc prin cea mai ingenioasă artă, oamenii află condițiile optime pentru a se pierde fără control și fără frâu în cele mai degradante fapte*" (Pavel, 1939, p. 651). Această cugetare a unui cunoscut profesor și teolog interbelic, Constantin C. Pavel (1907-2000) punea în paralel viața urbană cu aceea a satului. Viața artificială, individualistă, obositoare fizic, dar mai ales psihic din oraș era contrapusă celei din sat, desfășurată în aer liber, în comunitate și în comuniune, cadru care încuraja introspecția și gândul omului la Dumnezeu (*rugăciunea*). Probabil că nici acum, în deceniul al treilea al secolului al XXI-lea, nu putem spune că am depășit provocările semnalate în anul 1939 de profesorul amintit. Am putea afirma chiar că aspectele care îl conduc pe om la individualism s-au accentuat (televizorul și internetul). O soluție veche, rămasă în vigoare și astăzi era propusă de același cercetător: **participarea la viața parohiei**; aceasta reprezintă mediul prielnic de dezvoltare spirituală și culturală a persoanelor, un remediu contra singurătății, izolării și a bolilor morale. În aglomerația de blocuri, bisericile reprezintă spațiul unic de regenerare spirituală, de apropiere de Dumnezeu, de regăsire a sensului vieții și de recăpătare a forței de a continua lupta.

Dincolo de oferta generoasă a vieții urbane de distracție sau de diversificare a preocupărilor (concerte, târguri, festivaluri, muzee, biblioteci, asociații cu diverse activități etc.), participarea la viața parohiei (comunității religioase) rămâne totuși o cale de reorganizare și de însănătoșire a vieții interioare de care duce lipsă, în special, omul urban. Marile sărbători religioase și evenimentele notabile din viața Bisericii au înfrumusețat orașul, intensificând trăirea spirituală a cetățenilor sau a credincioșilor.

În acest cadru se înscrie și tema articolului de față care tratează ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie, un moment istoric-religios de amploare națională și chiar internațională, petrecut în data de 1 noiembrie 1925; evenimentul a mobilizat întreaga populație a Capitalei și a atras atât participanți din toate provinciile istorice ale noii Românii, cât și cetățeni străini.

Sacrificiul eroilor români săvârșit în Primul Război Mondial (1914-1918) a făcut posibilă Unirea românilor sub un singur sceptru și într-un singur suflet. Trupul țării a fost întregit la 1 decembrie 1918 prin memorabilul act care consfințea pentru vecie, unirea cu România a Transilvaniei și a celorlalte provincii din nord-vest, în timp ce Basarabia și Bucovina deja făceau parte din România.

După Marea Unire, etapa firească următoare era *unificarea bisericească* sub conducerea unui unic for superior: *Sfântul Sinod*. De aceea, Biserica Ortodoxă Română avea nevoie ca în misiunea sa evanghelică să îmbrace o altă haină, să își organizeze viața lăuntrică într-o mai mare autonomie față de Stat și mai ales, să își eficientizeze organismele administrative interne de funcționare.

Unificarea bisericească a intrat, la doar câteva luni după Marea Unire, în atenția ierarhilor din Transilvania (întruniți în consfătuire la Sibiu, pe 23 aprilie 1919), apoi a Sfântului Sinod de la București (întrunit la Mănăstirea Sinaia, în perioada 12-25 iunie 1919). Cu acest prilej a fost evidențiată necesitatea introducerii în România Mare a unei organizări bisericești autonome pe baze constituționale, cu chemarea ierarhilor din toate provinciile în Sfântul Sinod ca membri de drept istoric și canonic, hotărâre agreată în unanimitate de ierarhii provinciilor istorice românești, la 30 decembrie 1919. În ziua următoare, la 31 decembrie 1919, episcopul Caransebeșului, Miron Cristea, a fost ales mitropolit-primat (în scaunul vacant încă de la 1 ianuarie 1919) și învestit la 1 ianuarie 1920. El era un simbol al unirii fraților transilvăneni cu România, ca unul ce fusese un participant implicat direct în Adunarea de la Alba Iulia, desfășurată la 1 decembrie 1918.

După unificarea bisericească a provinciilor românești, între ierarhii, clerul și intelectualii români din România Mare, s-a născut ideea de a se face un necesar pas înainte, acela ca Biserica Ortodoxă Română să fie ridicată la rangul de Patriarhie.

Primul care a ridicat problema a fost preotul academician Gheorghe Ciuhandu († 1947), renumit istoric militant unionist, consilier eparhial la Episcopia Aradului, președinte al Asociației Clerului *Andrei Șaguna* din Transilvania. Lui i s-a alăturat savantul Nicolae Iorga, care arăta că, după Constituția din 1923, Biserica Ortodoxă Română fiind dominantă în Statul român, pe temeiuri logice, istorice și canonice, aceasta putea și trebuia să fie înălțată la rangul de Patriarhie autocefală (Patriarhia românească, 1926, pp. 7-10). Inițiativa a fost adusă în plenul Sfântului Sinod de mitropolitul Pimen al Moldovei și semnată de toți ierarhii provinciilor românești, la 4 decembrie 1924.

În ședința sa din 4 februarie 1925, desfășurată în sala sinodală din Palatul Sfântului Sinod de la Mănăstirea Antim, Sfântul Sinod constatând *vechimea creștinismului românesc și că România era o țară care număra paisprezece milioane de credincioși, cu o unică Biserică Ortodoxă organizată în 5 mitropolii și 14 episcopii*, *pentru a i se da acestei Biserici o nouă situație legală și canonică în rândul celorlalte Patriarhii Ortodoxe din Răsărit, în unanimitate și cu însuflețire* a hotărât:

• *a*. Se înființează în Țara Românească [România – n.n.] pentru Biserica Ortodoxă Autocefală Română demnitatea de PATRIARH;

• *b*. Arhiepiscopul și Mitropolitul Ungrovlahiei se ridică în calitatea sa de Primat al României la rangul de PATRIARH;

• *c*. Înaltpreasfințitul D.D. Miron, actualul Arhiepiscop și Mitropolit devine, în calitatea sa de Primat al României, PATRIARH al Bisericii Ortodoxe Române;

• *d*. Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române se va bucura de toate drepturile

recunoscute de Sf. Canoane și legile țării;

• *e*. Hotărârea aceasta va fi înaintată Onor. Guvern spre legiferare printr-o lege specială și sancționată de M.S. Regele;

• *f*. Alegerea, confirmarea și învestirea viitorilor patriarhi se va face potrivit unei legi speciale;

• *g*. Nu vor putea fi eligibili la demnitatea de Patriarh decât Mitropoliții și Episcopii în funcțiune ai Sfintei noastre Biserici;

• *h*. Se va comunica această hotărâre și tuturor celorlalte Biserici Ortodoxe surori de Răsărit;

• *i*. Se deleagă o Comisie specială alcătuită din Îps. Mitropolit Nectarie (al Bucovinei) și P.P.S.S. Episcopi Vartolomeu al Râmnicului Noul-Severin și Lucian al Romanului, care să întocmească actul de notificare ce se va face celorlalte Biserici Ortodoxe surori și care se va înscrie în Condica sfântă.

În aceeași ședință din 4 februarie 1925, mitropolitul primat Miron Cristea, acum înălțat la rangul de patriarh, a luat cuvântul și a mulțumit, arătând că prestigiul dobândit prin această hotărâre trece asupra Sfântului Sinod și credincioșilor Bisericii, tot atunci, el prezentând un program de activitate în care un punct important îl reprezenta înălțarea unei măreț*e Catedrale a Mântuirii Neamului* (Patriarhia Românească, 1926, pp. 39-41).

În data de 12 februarie 1925, la Senat, aflat atunci sub președinția lui Mihail Pherekyde, în prezența lui Ion I.C. Brătianu, președintele Consiliului de miniștri și a altor membri ai guvernului, Alexandru Lapedatu, ministrul Cultelor și Artelor a citit mesajul Regelui Ferdinand (datat 11 februarie), care înainta spre deliberare *Proiectul de lege pentru ridicarea Scaunului Mitropolitan al Ungrovlahiei la rangul de Scaun Patriarhal*. Alexandru Lapedatu a citit *Expunerea de motive* a proiectului de lege în discuție; au luat cuvântul senatori din toate partidele și provinciile românești, iar proiectul a fost adoptat. La final, și-au exprimat susținerea cu entuziasm, Ion I.C. Brătianu și președintele Senatului. Fiind de față ca senator de drept, patriarhul Miron Cristea a mulțumit tuturor pentru *acest act de cinstire a Bisericii Ortodoxe Române strămoșești*. În ziua următoare, a cuvântat la Senat, ca senator de drept, mitropolitul Moldovei, Pimen Georgescu, președintele Sf. Sinod, cel care a formulat către Sf. Sinod propunerea privind ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de **Patriarhie**. El absentase de la ședința Sf. Sinod din 4 februarie fiind bolnav, motiv pentru care își transmitea mesajul în mod solemn, la Senat. Pe 17 februarie, Adunarea Deputaților, sub președinția lui M.G. Orleanu, a votat legea privind ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie. Au cuvântat Petre Gârboviceanu, I. Maniu, I. Mihalache, preotul Ioan Lupaș ș.a. Peste șase zile, Regele Ferdinand a sancționat *Legea pentru ridicarea Scaunului Arhiepiscopal și Mitropolitan al Ungrovlahiei, ca Primat al României, la rangul de Scaun Patriarhal*. Legea a fost publicată în *Monitorul Oficial* nr. 44, miercuri, 25 februarie 1925.

Demersurile au continuat, astfel că în data de 12 martie 1925 Sfântul Sinod în frunte cu patriarhul Miron Cristea a formulat o *Scrisoare irenică către Bisericile Ortodoxe Surori prin care se comunică ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie.* În acest

fel, se aducea la cunoștință patriarhului ecumenic și tuturor întâistătătorilor ortodocși constituirea legală și pentru totdeauna a Patriarhiei Române, prin consensul unanim al Bisericii Ortodoxe Române și al Statului român. La finele lunii, pe 28 martie, Sfântul Sinod a aprobat noul *Statut de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române*, care cuprindea acum toate provinciile istorice românești. Tot în această zi, proiectul de lege cu același conținut a fost susținut în Senat de patriarhul Miron Cristea.

În momentul aprobării legii înființării Patriarhiei Române, Regele Ferdinand avea o problemă gravă de sănătate; acest lucru l-ar fi împiedicat să participe la festivitățile care urmau, motiv pentru care învestitura și întronizarea patriarhului Miron Cristea s-au amânat pentru finele anului 1925.

Ceremonialul învestirii mitropolitului primat Miron Cristea ca patriarh al României a fost fixat pentru data de 1 noiembrie 1925. A fost publicat un program cu toate momentele înălțătorului eveniment, așa după cum se procedează la orice solemnitate de cel mai înalt rang.

Ziua de duminică, 1 noiembrie 1925, i-a reunit la București pe toți ierarhii și demnitarii români, la care s-au alăturat oaspeții delegați ai Bisericilor Ortodoxe Surori.

Solemnitățile ceremoniei de învestitură

Programul acestui istoric moment preciza limpede locul și rostul fiecărui participant, fie că era vorba de invitații străini, de clerul autohton, de cântăreți bisericești sau de simpli cetățeni. În seara zilei de 31 octombrie, în catedrala istorică a Mitropoliei Ungrovlahiei, s-a slujit Privegherea la care au asistat oaspeții din toate colțurile lumii, numeroși clerici și credincioși, toți având lumânări aprinse în mâini, parcă în așteptarea unei Învieri. Cântarea s-a făcut nu numai în limba română, ci și în greacă (de către psaltul grec Adamide, cunoscut editor și publicist, de la biserica greacă din Capitală, îmbrăcat cu rasă, după modelul Patriarhiilor răsăritene) și în slavonă. Au înfrumusețat slujba cu măiestrie și monahiile de la Mănăstirea Pasărea, cunoscătoare de renume ale Psaltichiei bizantine. Însă, solemnitatea învestiturii patriarhului avea să-și arate strălucirea abia a doua zi, la 1 noiembrie 1925, moment grandios sporit de sutele de mii de participanți. Din acest motiv, patriarhul Miron Cristea mărturisea în jurnalul său că a ales să parcurgă pe jos drumul de la Palatul Regal, după învestitură, *ca să poată fi cât mai aproape de poporul atât de numeros prezent*; *fotografiile o arată* (Cristea, 1999, p. 99), adăuga patriarhul. În realitate, așa și era, așa după cum se vede clar în imaginile de atunci. Puțini știu că fotograful care a surprins în clișee acest eveniment unic din viața Bisericii noastre și a României a fost celebrul Iosif Berman. Albumul său cu fotografii realizat cu ocazia solemnului moment nu s-a publicat niciodată până recent, în anul 2025.

Fotografiile ne ajută să restabilim traseul procesiunii prilejuite de învestitura și întronizarea primului patriarh al României, dar și să vedem chipuri care îmbogățesc prestanța evenimentului, fiindu-ne furnizate și aspecte importante pe care nu le-am fi aflat fără aceste imagini.

Albumul Învestiturii conține 24 de fotografii cu dimensiunile 23,5 cm x 17,5 cm. Fotografiile nu au aceeași ordine în toate albumele descoperite. Exemplarul de la Arhivele Naționale Istorice Centrale are numai 21 de fotografii, între cele lipsă fiind și cea cu familia regală.

În anul 1926, la sfârșitul lunii februarie, patriarhul Miron a trimis albumul în dar oaspeților români și străini, dar și instituțiilor de seamă, motiv pentru care prima fotografie poartă dedicația sa.

Așadar, pe 1 noiembrie 1925, duminică dimineața, după slujirea sfintei liturghii în Catedrala de pe Dealul Mitropoliei devenit Dealul Patriarhiei, la orele 10.00 s-a format în curtea Patriarhiei, alaiul care urma să plece spre Palatul Regal. În fruntea caleștilor, se aflau două plutoane de cavalerie, trăsura Prefectului Poliției Capitalei, gen. Eraclie Nicoleanu, urmată de trăsura cu patriarhul Miron și ministrul Cultelor și Artelor, apoi alte două trăsuri cu mitropoliții Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nectarie al Bucovinei și Gurie al Basarabiei. Două plutoane de soldați călare închideau șirul trăsurilor. În acest răstimp, la Palatul Regal se aflau deja în Sala Tronului: miniștrii și ambasadorii români și străini, deputații, senatorii, consilierii Curții de Casație, rectorul Universității din București, decanii și profesorii facultăților, inclusiv cei de la Teologie, reprezentanții Academiei Române și ai Armatei Române, Primarul și Prefectul Capitalei și multe alte oficialități. După ce alaiul de la Mitropolie a ajuns în Sala Tronului, a venit și Familia Regală: Regele Ferdinand și Regina Maria, principii Carol și Elena. Ministrul Cultelor și Artelor a citit decretul Regal de învestire a mitropolitului Miron Cristea ca patriarh al României, apoi mitropolitul Moldovei, Pimen Georgescu, i-a dat Regelui cârja, iar acesta i-a încredințat-o patriarhului Miron cu cuvintele: „*Îți încredințez cârja patriarhală și îți urez să păstorești în pace pe toți credincioșii țării*". A urmat cuvântarea noului patriarh, Miron Cristea, apoi cea a Regelui Ferdinand. Patriarhul Miron subliniază în memoriile sale că Regele și întreaga Familie Regală i-au sărutat mâna, ceea ce l-a emoționat profund (Cristea, 1999, p. 100).

În continuare, prezentăm desfășurarea procesiunii așa după cum se regăsește în albumul fotografic realizat de Iosif Berman.

Așadar, s-a plecat în procesiune de la Palatul Regal, la Patriarhie. Procesiunea era deschisă de elevii școlilor militare și teologice, iar studenții facultăților de Teologie intonau *Imnul patriarhal*; în alai, urma trăsura gen. Nicoleanu, prefectul Poliției Capitalei, apoi ieromonahul Teofil Ionescu cu o cruce patriarhală mare, confecționată din argint, monahii și monahiile, protoiereii și preoții, ierarhii, în urma cărora pășea patriarhul Miron Cristea înveșmântat cu mantie și camilafcă, ținând cârja patriarhală în mâna stângă, în timp ce cu mâna dreaptă binecuvânta poporul. Patriarhul era înconjurat de solii Bisericilor Ortodoxe: din partea Patriarhiei Ecumenice au participat mitropoliții Ioachim al Calcedonului, Fotie al Dercosului și Gherman al Sardelor, împreună cu marele dragoman al Patriarhiei ecumenice, Spiru Constantinide. Patriarhia Ierusalimului și cea a Alexandriei au fost reprezentate de mitropolitul Dositei al Sevastei. Din partea

Bisericii Greciei au venit mitropolitul Policarp al Tricalei și protosinghelul cancelariei Arhiepiscopiei Atenei, Mihail Constantinide. Biserica Sârbă i-a delegat pe mitropolitul Emilian al Timocului și pe arhimandritul Nicolici. Din partea Bisericii Bulgare au venit mitropolitul Neofit al Vidinului, arhimandritul Sofronie și arhidiaconul Clement. Biserica Poloniei a fost reprezentată de mitropolitul Dionisie al Varșoviei (care, în catedrală, la întronizare avea să-i dea patriarhului Miron camilafca albă), și de câțiva protoierei. Mitropolitul Antonie, fost al Kievului, care trăia refugiat în Serbia era un vestit ierarh care reprezenta atunci Biserica Rusă din exil. Patriarhul Miron evidențiază faptul că mulți dintre delegați erau prieteni ai Bisericii Române pe care o cunoșteau de la conferințele internaționale sau din sprijinul direct acordat de el însuși. De pildă, Biserica Bulgariei (care lua Sfântul și Marele Mir de la București) s-a împăcat cu Patriarhia Ecumenică prin mijlocirea directă a patriarhului Miron, la fel fiind și situația mitropolitului Varșoviei care se organizase autonom față de Rusia, motiv pentru care episcopii din exil nu îl recunoșteau în funcție. Mulțimea în haină de sărbătoare îl ovaționa pe noul patriarh strigând *Vrednic este!* La dreapta patriarhului Miron îl observăm prezent în permanență pe arhimandritul Tit Simedrea, directorul Cancelariei Sfântului Sinod, unul dintre cei mai apropiați și apreciați colaboratori ai întâiului patriarh al României.

Odată ajunși pe Dealul Patriarhiei, la catedrala acum devenită patriarhală, s-a oficiat slujba Te Deumului de către episcopul Grigorie al Aradului, iar mitropoliții Pimen al Moldovei și Nectarie al Bucovinei i-au înmânat întâiului patriarh Miron Cristea: omoforul, mitra, crucea și engolpioanele. Apoi, s-a citit rugăciunea de întronizare de către mitropolitul Pimen al Moldovei, după care patriarhul a fost condus de cei doi mitropoliți și așezat pe tronul patriarhal acoperit cu țesături albe brodate cu fir argintiu. S-a cântat din nou *Vrednic este!* și s-a rostit Polihroniul. S-au rostit cuvântările oficiale, toată ceremonia încheindu-se la orele 14.00. Dineul care a urmat s-a ținut în holul central al Palatului Adunării Deputaților, azi Palatul Patriarhiei. Primul ministru, Ion I.C. Brătianu i-a adresat întâiului nostru patriarh cuvintele: „*Te-am văzut cu bucurie și cu mândrie Preasfințit, Primat al României și astăzi Îți zic Preafericit, pentru că mă gândesc la fericirea unui neam întreg*" (Patriarhia românească, 1926, p. 196).

Ultima fotografie, care încheie albumul, este cea a patriarhului Miron așezat în mijlocul delegației de consăteni din Toplița (Patriarhia românească, 1926, p. 217). Patriarhul îl rugase pe primarul din localitatea natală să trimită un grup de țărani care să participe la învestitura sa, ceea ce s-a și făcut.

Există și alte fotografii separate pe care patriarhul Miron le-a dăruit cu diferite ocazii. Astfel, am găsit o fotografie pe carton, tot de Iosif Berman[2], care îi înfățișează pe cei doi mitropoliți Antonie (fost al Kievului) și Dionisie al Poloniei.

2. Și această fotografie are pe verso ștampila fotografului. Pe spatele cartonului, numele celor doi ierarhi și anul 1925 a fost notat de mâna patriarhului Miron.

Fotograful Iosif Berman a dat imaginile făcute de el și publicațiilor cotidiene care apăreau atunci la București. Între acestea, amintim ziarul *Universul* care a publicat, timp de trei zile, unele imagini care se regăsesc și în album.

Fotografiile lui Berman ocazionate de marele eveniment al învestiturii primului patriarh al României au apărut în ziarul *Cuvântul*, dar și în revista franceză *L'Illustration*. Toate aceste imagini din ziare și alte câteva se regăsesc și în volumul intitulat *Patriarhia Românească* editat de Tit Simedrea.

În după-amiaza zilei amintite de 1 noiembrie 1925, la Ateneul Român, a avut loc un concert festiv susținut de renumita corală *Carmen* condusă de prof. D.G. Kiriac, iar la orele 20.30, la Palatul Regal, Regele Ferdinand le-a oferit patriarhului și oaspeților străini, o cină festivă.

La câteva zile, pe 4 noiembrie 1925, patriarhul s-a prezentat în plenul Senatului, alături de delegații care veniseră la întronizare unde a cuvântat și a fost ovaționat în noua sa postură de întâistătător al Patriarhiei Române.

Marele act al ridicării Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie a beneficiat de cea mai mare atenție din partea Statului Român. Cele mai bune servicii au fost puse în slujba acestui unic moment din viața religioasă românească înnoită după Marele Război. Menționăm și faptul că patriarhul Miron Cristea și oaspeții pe care i-a avut la solemnitățile prilejuite de învestirea sa la cârma Bisericii Ortodoxe Române au primit importante decorații din partea Regelui Ferdinand, așa după cum se poate observa din fotografii[3].

România nouă și-a încoronat în octombrie 1922 primii suverani după întregirea teritorială obținută cu atâta cheltuială de vieți omenești. În anul 1925, aceeași Românie își întroniza primul patriarh. Să amintim că același artist Costin Petrescu care a proiectat mantia Regelui Ferdinand și Coroana Reginei Maria, a întocmit proiectul mitrei și mantiei patriarhului Miron Cristea ce au fost realizate în aceeași casă de țesături artistice *Biais Frères* din Paris, ca și pentru Regele Ferdinand. Cea mai prestigioasă corală a timpului *Carmen* a înfrumusețat cu cântările ei momentul din 1925, ca și la încoronarea suveranilor.

În data de 21 decembrie 1925, Regina Maria i-a trimis în dar patriarhului Miron Cristea, pentru Catedrala patriarhală, cinci acoperăminte pentru: iconostase, masa de Te Deum și racla cu moaștele Sf. Dimitrie, brodate bogat cu fir de aur pe mătase roșie *ca mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru însănătoșirea augustului nostru soț* [Regelui Ferdinand].

Toate aceste luminoase festivități nu erau decât începutul unui drum greu, presărat cu multe încercări și probleme pe care trebuia să le rezolve acum o Biserică organizată în cel mai înalt mod, într-o lume plină de noi provocări. Patriarhul Miron Cristea și

3. Laurențiu-Ștefan Szemkovics a analizat aceste aspecte în „Decorații conferite delegațiilor Bisericilor Ortodoxe străine care au participat în 1925 la învestitura primului patriarh al României", în vol. *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni/Studii și cercetări*, IV, Ed. Sud Bolintin Vale, 2025, pp 143-159.

colaboratorii săi (în special, ierarhii și consilierii) au luat totul de la capăt, inclusiv lupta pentru recunoașterea statutului preoților în societate, a menținerii școlilor de teologie și a orelor de religie în învățământul românesc, contracararea prozelitismului sectar și a stilismului. Au urmat importante lucrări edilitare la Reședința și Catedrala patriarhală, la numeroase lăcașe de cult, s-au construit catedrale (în Transilvania, în special), biserici și mănăstiri, au avut loc călătorii irenice în alte Patriarhii, înființarea de noi episcopii în țară și în afara granițelor (S.U.A.), s-a dezvoltat activitatea editorială și publicistică a Bisericii, s-a înființat Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă și multe altele.

Am văzut personal nenumărate proiecte de legi, regulamente, răspunsuri la diferite probleme adnotate, corectate sau completate de mâna patriarhului Miron Cristea (regent și prim-ministru). O bogată corespondență a sa, câtă s-a putut păstra, s-a publicat în mai multe volume, ca și Teza sa de doctor în filologie despre *Viața și opera lui Eminescu*, prima pe această temă.

Acest moment solemn al învestirii ca întâi patriarh al Bisericii Ortodoxe Române de care patriarhul Miron Cristea s-a învrednicit, a fost urmat de un altul: reluarea imediată, într-o formă mai concretă, a discuțiilor privind ridicarea Catedralei Mântuirii Neamului, proiect încurajat de realizarea Marii Uniri din 1918 și de ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie.

Patriarhul Miron Cristea a fost primul care a sfințit crucea pe un loc pe care se dorea ridicarea mult doritei Catedralei a Mântuirii Neamului.

Anexă

Anul 1925 - O cronologie a evenimentelor marcante din viața Bisericii Ortodoxe Române

Februarie

• **4** În ședința din această zi, desfășurată în sala sinodală din Palatul Sfântului Sinod de la Mănăstirea Antim, Sfântul Sinod constatând că România era o țară care număra paisprezece milioane de credincioși, cu o unică Biserică Ortodoxă, organizată în 5 mitropolii și 14 episcopii, *pentru a i se da acestei Biserici o nouă situație legală și canonică în rândul celorlalte Patriarhii Ortodoxe din Răsărit, în unanimitate și cu însuflețire* a hotărât înființarea demnității de patriah pentru întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, care era ridicată la rang de Patriarhie.

• **12** La Senat, aflat atunci sub președinția lui Mihail Pherekyde, în prezența lui Ion I.C. Brătianu, președintele Consiliului de miniștri și a altor membri ai guvernului, Alexandru Lapedatu, ministrul Cultelor și Artelor a citit mesajul Regelui Ferdinand (datat 11 februarie), care înainta spre deliberare *Proiectul de lege pentru ridicarea Scaunului Mitropolitan al Ungrovlahiei la rangul de Scaun Patriarhal*. Alexandru Lapedatu a citit *Expunerea de motive* a proiectului de lege în discuție; au luat cuvântul senatori din toate partidele și provinciile românești, iar proiectul a fost adoptat. La final, și-au exprimat

susținerea cu entuziasm, Ion I.C. Brătianu și președintele Senatului. Fiind de față ca senator de drept, patriarhul Miron Cristea a răspuns, mulțumind tuturor pentru *acest act de cinstire a Bisericii Ortodoxe Române strămoșești*.

• **13** A cuvântat la Senat, ca senator de drept, mitropolitul Moldovei, Pimen Georgescu, președintele Sf. Sinod, cel care a formulat către Sf. Sinod propunerea privind ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie. El absentase de la ședința Sf. Sinod din 4 februarie fiind foarte bolnav, motiv pentru care își transmitea mesajul în mod solemn, la Senat.

• **17** Adunarea Deputaților, sub președinția lui M.G. Orleanu, a votat legea privind ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie. Au cuvântat Petre Gârboviceanu, I. Maniu, I. Mihalache, preotul Ioan Lupaș ș.a.

• **23** Regele Ferdinand a sancționat *Legea pentru ridicarea Scaunului Arhiepiscopal și Mitropolitan al Ungrovlahiei, ca Primat al României, la rangul de Scaun Patriarhal*. Textul acestei legi avea următorul conținut:

Ferdinand I
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională

Art. 1. Scaunul Arhiepiscopal și Mitropolitan al Ungrovlahiei se ridică ca Primat al României la rangul de Scaun Patriarhal.

Art. 2. Actualul Arhiepiscop și Mitropolit al Ungrovlahiei, Înaltpreasfințitul D.D. Dr. Miron Cristea devine în calitatea sa de Primat al României, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Art. 3. Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române se va bucura de toate drepturile recunoscute de sfintele canoane și legile țării. Un regulament special întocmit de Sfântul Sinod va determina mai de aproape aceste drepturi.

Art. 4. Pe viitor, alegerea Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române se va face de un colegiu electoral compus din membrii Adunării care după legea de organizare a acestei Biserici, va alege pe Arhiepiscopul și Mitropolitul Ungrovlahiei și din membrii de religiune ortodoxă ai corpurilor legiuitoare.

Un regulament special întocmit de Ministerul Cultelor, de acord cu Sfântul Sinod și aprobat de Consiliul de miniștri, va determina modul după care se va săvârși actul alegerii.

Confirmarea alegerii o face, la propunerea Sfântului Sinod și a guvernului, Maiestatea Sa Regele care va da apoi învestitura, potrivit datinelor țării pentru capii Bisericii Ortodoxe Române.

Art. 5. Nu vor putea fi aleși în demnitatea de Patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române decât Mitropoliții și Episcopii în funcțiune ai acestei Biserici.

Această lege s-a votat de Senat în ședința de la 12 februarie anul 1925 și s-a adoptat cu majoritate de 89 de voturi contra 2.

Preşedinte, Mihail Pherekyide; secretar, pr. Grigore Popescu-Breasta.

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaţilor în şedinţa de la 17 februarie anul 1925 şi s-a adoptat cu unanimitate de 156 voturi.

Preşedinte M.G. Orleanu; secretar Petre P. Gârboviceanu.

Promulgăm această lege şi ordonăm că să fie învestită cu sigiliul Statului şi publicată în Monitorul Oficial.

Dat în Bucureşti la 23 februarie 1925.

s.s. FERDINAND

s.s. Ministrul Cultelor şi Artelor, Alexandru Lapedatu; Ministrul Justiţiei G. Mârzescu. Nr. 669.

• **25** *Legea pentru ridicarea Scaunului Arhiepiscopal şi Mitropolitan al Ungrovlahiei, ca Primat al României, la rangul de Scaun Patriarhal* a fost publicată în *Monitorul Oficial* (No. 44, miercuri).

Martie

• **12** Sfântul Sinod în frunte cu patriarhul Miron Cristea a formulat o *Scrisoare irenică către Bisericile Ortodoxe Surori prin care se comunică ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie.* În acest fel, se aducea la cunoştinţă patriarhului ecumenic şi tuturor Întâistătătorilor ortodocşi constituirea legală şi pentru totdeauna a Patriarhiei Române, prin consensul unanim al Bisericii Ortodoxe Române şi al Statului român.

• **28** Sfântul Sinod a aprobat noul *Statut de organizare şi funcţionare a Bisericii Ortodoxe Române*, care cuprindea acum toate provinciile istorice româneşti. Tot în această zi, proiectul de lege cu acelaşi conţinut a fost susţinut în Senat de patriarhul Miron Cristea.

Aprilie

• **28** La Palatul Sfântului Sinod de la Mănăstirea Antim a avut loc, sub preşedinţia patriarhului Miron Cristea, *Soborul* (Sinaxa) *stareţilor şi stareţelor din Arhiepiscopia Bucureştilor.*

Mai

• **4** *Legea şi Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române* au fost sancţionate prin *Decretul regal nr. 1402*. Având în vedere că provinciile Transilvania, Bucovina şi Basarabia unite cu Regatul Român în anul 1918 făceau parte din diferite (foste) imperii, cu o organizare bisericească specifică, la care aceste Biserici locale ţineau în mod tradiţional, se impunea o armonizare (realizată prin această Lege) a organismelor bisericeşti, având în vedere noua demnitate a Bisericii Ortodoxe Române, aceea de Patriarhie.

• **6** *Legea şi Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române* au fost publicate în *Monitorul Oficial* nr. 97.

• **28** Mitropolitul Antonie (fost) al Kievului şi Galiţiei trimite la Bucureşti o scrisoare prin care ia act de înălţarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie.

Iunie

• **2** La Hotelul *Boulevard* a avut loc o masă festivă, oferită de *Societatea de studii social-creștine Solidaritatea* în cinstea noului patriarh Miron Cristea și a ministrului Cultelor Al. Lapedatu care coordonase proiectul de lege privind *Legea și Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române* (numită și legea *Unificării*); această inițiativă legislativă privea organizarea unitară a Bisericii din Vechiul Regat și din provinciile alipite.

• **3** preotul Niculae M. Popescu și-a susținut discursul de recepție în Academia Română al cărei membru fusese ales încă din anul 1923. De față au fost: patriarhul Miron Cristea, mitropolitul Moldovei Pimen Georgescu, președintele Academiei Române Iacob Negruzzi, Nicolae Iorga, S. Mehedinți, M. Sadoveanu, O. Goga ș.a. După aceasta, la Seminarul Central a avut loc o recepție la care au participat cei menționați.

• **20** Mitropolitul Maxim de Plovdiv, locțiitor de președinte al Sinodului Bisericii Bulgare trimite la București o scrisoare prin care ia act de înălțarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie. Scrisoarea are textul pictat pe pergament și a fost împodobită cu portretul patriarhului Miron Cristea de renumitul pictor bulgar Haralampi Tachev (1875-1944). Cu aceeași dată, Mitropolitul Dionisie al Varșoviei trimite la București o scrisoare prin care ia act de înălțarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie.

Iulie

• **30** Prin *Gramata patriarhală nr. 1579*, noul patriarh ecumenic Vasile al III-lea a recunoscut ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie, și pe Miron Cristea drept întâiul ei patriarh. Recunoașterea a venit abia în vara lui 1925 din cauza unor evenimente politice din Turcia soldate cu expulzarea patriarhului Constantin VI, chiar în luna februarie 1925.

Septembrie

• **12** Patriarhul Grigorie al Antiohiei trimite la București o scrisoare prin care ia act de înălțarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie.

• **13** A sosit la București delegația Patriarhiei Ecumenice formată din mitropoliții Ioachim al Calcedonului și Ghermanos al Sardelor împreună cu Marele Dragoman al Patriarhiei ecumenice, Spiros Constantinidis. După ce l-au întâlnit pe patriarhul Miron Cristea și pe ambasadorul Poloniei la București, delegația a plecat în Polonia pentru a preda tomosul de acordare a autocefaliei pentru Biserica Ortodoxă Poloneză. După câteva zile, mai exact pe 23 septembrie, delegația Patriarhiei Ecumenice a revenit la București.

• **27** La Catedrala Patriarhală din București a avut loc Sfânta Liturghie oficiată de cei doi mitropoliți greci, Ioachim al Calcedonului și Ghermanos al Sardelor, delegații Patriarhiei Ecumenice, împreună cu episcopii vicari ai Patriarhiei Române: Platon Ciosu Ploieșteanul și Teofil Mihăilescu și arhimandritul mitrofor Timotei Evanghelinidis de la Biserica grecească din București. Stranele au cântat în greacă și română. Patriarhul Miron Cristea se afla în strană, înveșmântat cu mantia arhierească, de față fiind miniștrii

Instrucțiunii și ai Cultelor C. Angelescu și Al. Lapedatu. La finalul liturghiei, mitropolitul Ioachim al Calcedonului a dat citire Gramatei Patriarhale care îi împuternicea pe prelații greci să-l reprezinte pe patriarhul ecumenic și apoi, s-a citit Tomosul de recunoaștere a ridicării Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie. Traducerea în limba română a gramatei a fost făcută de profesorul Dragomir Demetrescu, iar textul român al Tomosului a fost citit de arhim. Tit Simedrea, directorul Cancelariei Sf. Sinod. La final, a cuvântat însuși patriarhul Miron Cristea care a oferit oaspeților săi un dineu, la reședința sa.

• **30** Patriarhul Damianos al Ierusalimului trimite la București o scrisoare prin care ia act de înălțarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie.

Octombrie

• **1** Patriarhul ecumenic Vasile al III-lea îl înștiința pe patriarhul Miron Cristea că a trimis o enciclică adresată Bisericilor Autocefale Ortodoxe cu privire la ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie.

• **7** Patriarhul Miron Cristea trimitea invitații unor personalități bisericești, între care preotul academician Niculae M. Popescu, pentru a lua parte, la Reședința Patriarhală, la *întocmirea programului serbărilor de învestitură.*

• **11-12** La Iași, au avut loc ample manifestări bisericești conduse de patriarhul Miron Cristea, cu ocazia împlinirii a 1600 de ani de la desfășurarea la Niceea, a întâiului Sinod Ecumenic din anul 325. Pentru această mare sărbătoare a fost ales orașul Iași, deoarece aici avusese loc în anul 1642 un Sinod important pentru întreaga Ortodoxie.

• În ziua de **11 octombrie** s-au aflat la Iași Regele Ferdinand și Familia Regală, guvernul și numeroase personalități ale vieții publice în prezența cărora s-a inaugurat Palatul Administrativ și de Justiție cunoscut azi sub numele de *Palatul Culturii*, edificiu simbolic pentru Capitala Moldovei. În actul de inaugurare a acestui măreț palat, aflat azi în expoziția permanentă pe care o găzduiește, au semnat alături de Rege, toți membrii Sfântului Sinod. Toată prestigioasa adunare s-a regrupat apoi în Catedrala mitropoliei din Iași unde au cuvântat mitropolitul Pimen al Moldovei, Regele Ferdinand, ministrul Cultelor Al. Lapedatu și patriarhul Miron Cristea.

• **12** În Iași, a avut loc o procesiune a membrilor Sf. Sinod conduși de însuși patriarhul Miron de la biserica Sf. Spiridon la Mitropolie, moment surprins într-o serie de frumoase fotografii achiziționate în anul 2022 de Biblioteca Sfântului Sinod.

• **20** Locțiitorul de patriarh al Alexandriei, Teofan al Tripoleosului anunță vacanța din Biserica Alexandriei (patriarhul Fotie al Alexandriei murise pe 23 august) și salută înălțarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie.

• **24** Arhiepiscopul Hrisostom al Greciei îl felicită pe patriarhul Miron Cristea pentru înălțarea sa în rangul de patriarh.

• **28** Patriarhul ecumenic Vasile al III-lea îi trimite patriarhului Miron Cristea o scrisoare prin care îi numește pe mitropoliții Ioachim al Calcedonului, Fotie al Derkosului și Ghermanos al Sardelor, arhidiaconul Gherman și Spiridon Constantinidis, primul

dragoman al Patriarhiei, ca delegați ai săi la festivitățile de învestire și instalare ce urmau a se desfășura la București.

• **29** Regele Ferdinand l-a întărit pe mitropolitul primat Miron Cristea ca patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, prin *Decretul regal nr. 2964*.

• **30** Decretul menționat s-a publicat în *Monitorul Oficial* nr. 239.

Noiembrie

• **1** A avut loc ceremonia învestiturii la Palatul Regal din București și a instalării în Catedrala Patriarhală de pe Dealul Patriarhiei a lui Miron Cristea ca întâiul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Totul a fost organizat după un program bine stabilit din timp care s-a și publicat pe hârtie de lux. Exemplarul personal al patriarhului Miron Cristea, legat în piele de Cordoba, se păstrează în *Biblioteca Sfântului Sinod*. Cu prilejul acestei procesiuni a fost expusă întâia oară crucea patriarhală (confecționată din argint cu efigia patriarhului Miron și portretul Sf. Mc. Miron) purtată de arhim. Teofil Ionescu de la Catedrala patriarhală.

• În după-amiaza aceleiași zile, Societatea Corală *Carmen*, cea mai renumită formație corală din țară a susținut la Ateneul Român un concert în cinstea întâiului patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea. Tot *Carmen* concertase și la învestitura primului Rege al României Mari, în octombrie 1922.

• La finalul zilei, patriarhul Miron Cristea a participat la dineul dat în cinstea sa de Regele Ferdinand, la Palatul Regal din București. Regele și-a exprimat bucuria că *în acea zi memorabilă, întâiul Rege al României întregite a consfințit pe întâiul Patriarh al creștinilor ortodocși din întreaga Românie.*

• **5** Arhiepiscopul Ciprului, Chiril îi trimite patriarhului Miron Cristea o scrisoare de felicitare pentru înălțarea sa în rangul de patriarh.

Decembrie

• **13** Patriarhul Dimitrie al Serbiei anunță că ia act de înălțarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie, menționând și frumoasa relatare a episcopului Emilian al Timocului, care îl reprezentase la ceremoniile de învestitură.

• **21** Regina Maria îi trimite în dar patriarhului Miron Cristea, pentru Catedrala patriarhală, cinci acoperăminte pentru: iconostase, masa de Tedeum și racla cu moaștele Sf. Dimitrie, brodate bogat cu fir de aur pe mătase roșie ca mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru însănătoșirea Regelui Ferdinand.

BIBLIOGRAFIE / BIBLIOGRAPHY

Izvoare / Sources

*** *Patriarhia românească*, 1926, *Acte și documente*, București, Tipografia Cărților Bisericești.

Cristea, E.M., 1999, *Note Ascunse-însemnări personale*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.

Lucrări speciale / Special Works

Pavel, Const. C., 1939, „Viața morală a orașelor și misiunea Bisericii", în *B.O.R.*, anul LVII, nr. 11-12, nov.-dec. 1939.

LISTA ILUSTRAȚIILOR/ LIST OF ILLUSTRATIONS

Figura 1. Patriarhul Miron Cristea purtând decorații românești și străine (*Albumul Învestiturii* realizat de Iosif Berman, original păstrat la Biblioteca Sf. Sinod BSS).

Figure 1. Patriarch Miron Cristea wearing Romanian and foreign decorations (*the Investiture Album* made by Iosif Berman, original kept at the Library of the Holy Synod BSS).

Figura 2. După învestitura primită de la Regele Ferdinand, patriarhul Miron pornește spre Catedrala patriarhală (BSS).

Figure 2. After the investiture received from King Ferdinand, Patriarch Miron sets off for the Patriarchal Cathedral (BSS).

Figura 3. Familia regală privește procesiunea care se pune în mișcare spre Catedrala patriarhală (BSS).

Figure 3. The royal family watches the procession moving towards the Patriarchal Cathedral (BSS).

Figura 4. Patriarhul Miron Cristea, prim-ministrul Ion I.C. Brătianu și înalții oaspeți pe treptele Catedralei patriarhale după întronizare (BSS).

Figure 4. Patriarch Miron Cristea, Prime Minister Ion I.C. Brătianu and the high guests on the steps of the Patriarchal Cathedral after the enthronement (BSS).

Figura 5. În fața Catedralei patriarhale, patriarhul Miron Cristea și consătenii din Toplița (BSS).

Figure 5. In front of the Patriarchal Cathedral, Patriarch Miron Cristea and fellow villagers from Toplița (BSS).

Figura 6. Zeci de mii de oameni prezenți la procesiunea întâiului patriarh al țării (BSS).

Figure 6. Tens of thousands of people present at the procession of the country's first patriarch (BSS).

Figura 1. Patriarhul Miron Cristea purtând decorații românești și străine (BSS).

Fig. 2. După învestitura primită de la Regele Ferdinand, patriarhul Miron pornește spre Catedrala patriarhală (BSS).

Fig. 3. Familia regală privește procesiunea care se pune în mișcare spre Catedrala patriarhală (BSS).

Fig. 4. Patriarhul Miron Cristea, prim-ministrul Ion I.C. Brătianu și înalții oaspeți pe treptele Catedralei patriarhale după întronizare (BSS).

Fig. 5. În fața Catedralei patriarhale, patriarhul Miron Cristea și consătenii din Toplița (BSS).

Fig. 6. Zeci de mii de oameni prezenți la procesiunea întâiului patriarh al țării (BSS).